50804

EGYETEMI KÖNYVTÁR FOLYÓIRATOK SZEGED

VI. ÉVFOLYAM. BUDAPEST, 1926. XII.

MAGYAR MUNKÁS SZEMLE

TÁRSADALOMPOLITIKAI HAVI FOLYÓIRAT

Szerkesztőség és kiadóhivatal: **I. kerület, Villányi-út 10.**
Előfizetési árak: **Egész évre 16.—, félévre 8.— pengő.**

Felten és Guilleaume
kábel-, sodrony-, sodronykötélgyár r.-t.

Páncélos ólomkábelek. Távbeszélő- és távirda-kábelek. Mindennemü villanyvilágitási vezetékek. Dynamodrótok. Zománcdrótok. Okonitszigetelésü vezetékek. Szigetelő csövek. Csupasz és ónozott vörösréz-huzalok és kábelek. Vörösréz és aludur-sinek. Aludur-kábelek. Csupasz és horgonyzott vas és öntöttacél sodronykötelek.

Budapest, I., Budafoki-út 60.
Sürgönycim: »Guilleaume« Budapest. Távbeszélő: József 84-31, 84-32, 84-33, 84-34. Teréz: 55-40.

7715. KLEIN SÁNDOR BUDAPEST. TELEFON: J. 86-78.

EGYETEMI KÖNYVTÁR SZEGED FOLYÓIRATOK 1932.33 1-7.8.2

Princeton University Library

A magyar munkásság és a választások.

A politika nem kenyerünk; 6 év óta, amióta lapunk azzal a céllal megindult, hogy a szociális ellentéteket csökkentse, a közhangulat feszültségét enyhitse, az alkotó munkához szükséges társadalmi összhangot erősitse, a munkás és munkaadó közti egyetértést helyreállitsa, soha politikai kérdést cikkeinkben nem tárgyaltunk. Ma *látszólag* letérünk ez elvünkről, de csak látszólag, mert, amidőn Bethlen István gróf két beszédét kivonatosan közöljük, nem politikai tendencia annak a rugója, hanem tisztán annak a ténynek leszögezése, hogy ime, amit mi 6 év óta hasábjainkon hirdettünk, azt a programmot vallja teljes egészében a kormányelnök, amikor többek között Salgótarjánban, illetve Debrecenben ekként nyilatkozott:

— Általában kezdik a szociáldemokráciát mint a munkásosztály képviselőjét látni, holott az én felfogásom szerint jómagam és bizonyára képviselőjelöltjük is, adott esetben a munkásérdekeknek épen olyan szeretetteljes szószólója lesz, mint bárki más, aki esetleg a szociáldemokrata párthoz tartozik. A szociáldemokrata párt *meg akarja szüntetni a magántulajdont* és szükségesnek tartja *a kollektiv tulajdon rendszerének kiépitését.* Kérdem, *lehet-e ez az emberiség ideálja?* Kérdem minden egyszerű munkás polgártársamtól, nem-e az az ideálja, hogy *ő is családi tüzhelyt alapithasson, hogy néki is saját családi háza legyen* és kis vagyonkája, hogy belőle is becsületes, szorgalmas munka révén, törekvő polgártársa legyen az egész magyarságnak.

Nincs-e ellentétben az egész emberiség ideáljával, a szabadság fogalmával a kollektiv tulajdon fogalma, amely *az egyént bele akarja préselni egy olyan szervezetbe, gépezetbe, amelyben csak parancsolók és engedelmeskedők vannak, de nincsenek szabad és független egyedek?* Nem igaz-e, hogy éppen *a munkásembernek legnagyobb érdeke az, hogy a haza boldoguljon.? Nincs ellentét munkás és nemzet között!* Aki azt mondja, hogy ellentét van a munkás és nemzet között, aki a nemzeten tul *nemzetközi kapcsolatokra akarja helyezni a maga jólétét és boldogulását, az nem mond igazat a munkásnak.* Egy vállalatnak

gyarapodása és munkásságának széles körre való kiterjesztése épen olyan érdeke a munkásnak, mint a munkaadónak.

Azok, akik azt hirdetik, hogy a munkás boldogulását osztályharcra és nemzetköziségre kell felépiteni, nem mondanak igazat a munkásságnak.

Azok egy körülményt vesznek figyelembe, azt a kis ellentétet, amely jelentős, amely azonban normális és rendes eszközökkel elintézhető, *a bérkérdést.* Ettől eltekintve teljesen figyelmen kivül hagyják az érdekeknek azt a szolidaritását, amelyek a munkást a nemzettel, a tőkével, a munkaadóval és a többi társadalmi osztályokkal összefüzik.

Azt mondták, hogy én munkásellenes politikát folytatok. Csak röviden rámutatok arra, hogy 1921 után, amikor azt hittem hogy a forradalmok után belátják

azok a munkasvezérek, akik ezt az országot részben bajbadöntöttek,

akik a döntő pillanatban a nemzetnek érdekeit vélt társadalmi osztályérdekeknek, de nem is annyira ennek, hanem pártpolitikai érdekeknek feláldozták, hogy *elkövetkezett az az idő, amikor kezet kézbe téve dolgozhatunk együtt.*

Ez volt az oka annak, hogy azt kináltam nekik, hogy

tegyétek félre az osztályharcot egy időre,

ne támogassátok a forradalmi törekvéseket s én a másik oldalon kész vagyok nektek helyreállitani azokat a szabadságjogokat, amelyekre szükségtek van. Kész vagyok arra, hogy *a parlamentben nektek képviseletet juttassak. Ennek egyetlen föltétele, hogy a kül- és belpolitikában közremüködtök abban, hogy a nemzetnek előnyeit nézzük és azon dolgozzunk.* Én ujra lehetővé, tettem a szakszervezetek munkáját. *Nincs szándékomban a munkásosztály ellen állást foglalni, sőt az a tervem hogy*

a munkásosztályt fel kell szabaditani a pártpolitikai terror alól.

Az a tervem, hogy anélkül, hogy a szakszervezeteknek jóléti intézményeit érintenem, *megyédjem a munkásságot a szakszervezetben is, hogy ne legyen kénytelen áruba bocsátani politikai szabadságát, véleménynyilvánitásának szabadságát azzal a terrorral szemben, amelyet fölötte gyakorolnak.* Ennek előföltétele

hogy továbbhaladjunk a szociálpolitikai törvényhozás utján. *Magyarországon nem a szakszervezet, nem a szociáleemokrata-párt, hanem a kormány és az állam hivatott a szociális biztositási rendszer fokozatos kiépitésére.* Szükség van a békéltető és döntőbiróság meghonositására is.

Mulhatatlanul szükséges, hogy a felekezeti békét a keresztény felekezetek és a keresztény és a zsidó felekezetek között is kiépitsük.

A belső békében szükségünk van a

nemzetiségi békére, felekezeti és társadalmi békére.

A nem magyar-ajku állampolgáraink ma mind jó, becsületes magyar hazafiak és megkövetelhetik, hogy anyanyelvüket tiszteletben tartsuk, hogy anyanyelvüket és kulturájukat és annak fejlesztését lehetővé tegyük, hogy az elemi iskolákban anyanyelvük oktatása is lehetővé váljék. Nem kell nekünk ettől félni, mert hiszen a jó hazafiaság nem az anyanyelvtől függ, hanem a meggyőződéstől és az érzésektől. Sajnos, igen gyakran a multban összetévesztettük a kettőt és azt, aki magyarul beszélt, de kifelé huzott, magyar embernek tartottuk, mig ugyanakkor bizalmatlanak voltunk azirán t, aki magyarul nem beszélt, de lelkének minden idegszálával ragaszkodott a magyar hazához.

A nemzetiségi béke megköveteli, hogy

lehetővé tegyük nem magyar ajku állampolgároknak az elemi iskolában az anyanyelvükön is való oktatását.

Hangsulyozottan mondom az »is« szót, mert hiszen a magyar államnyelv oktatása ugyanabban az iskolában nemcsak magyar érdek, hanem az ő érdekük is.

A társadalmi béke előfeltétele az, hogy

a munkástársadalom ne az osztályharcban keresse boldogulását és hogy nemzeti alapra helyezkedjék,

mi viszont ezt a munkás társadalmat édes testvérként kezeljük, szociális bajain segiteni törekedünk és orvosoljuk azokat a bajokat, amelyek orvoslására önerejéből képtelen, Van-e abban igazság, hogy a munkás egész politikai existenciája egy olyan tantételre alapittassék, amely evvel érdekellentétben van, neve-

zetesen arra a tételre, hogy a munkás *csakis az osztályharc és a nemzetköziség alapján boldogulhat.* Nem az osztályharc és nem a nemzetköziség az, ami a munkásosztályt boldogithatja.

Én nem voltam munkásellenes és nem akarok a jövőben sem munkásellenes lenni. De egyet akarok és ez az, hogy *visszaadassék a munkástársadalomnak is a szabad politikai véleménynyilvánitás joga.*

A munkástársadalom véleményszabadságának egy elnyomója van és ez a szociáldemokrata vezetőség.

Ez a vezetőseg a szakszervezetek által nyujtott szociális előnyöket arra használja fel, hogy a *munkástársadalmat politikai rabszolgájává tegye.* A munkás, aki a szakszervezeteknek tagja, köteles megfizetni a pártadót, köteles előfizetni a Népszavára, valamint a szaklapokra, mert ha ezt nem teszi meg, akkor vét a pártfegyelem ellen és akkor vagy nem kap munkát, vagy ha munkában van, akkor bojkott alá helyezik, ugyhogy elvesziti munkáját és más helyet nem talál. *Meg kell védeni a munkást magában a szakszervezetben azon politikai terror ellen,* amelyet egyesek vele szemben gyakorolnak, vagy ha ez nem volna lehetséges. akkor

lehetővé kell tenni hogy a munkás olyan szakszervezezeteket alkothasson, amelyek mentesek a politikától és tisztán szociális célokat követnek.

Ha az utóbbi utat választják, ezt a mozgalmat elő kell segiteni és kormányzati eszközökkel is alá kell támasztani. *Fel kell karolnunk a szociális biztositás rendszerét.* Meg kell tennünk, mint következő lépést az aggkor és rokkantság elleni biztositás bevezetését. Az általános munkaközvetitést is az állam kezébe kell letennünk. Ez az az eszköz, amelynek segélyével a szakszervezeteket mentesiteni lehetne a politikai túlkapásoktól. *Be kell vezetni a békéltető és döntő biráskodást bérviszály esetére.* A független bíró bizonyára honorálni fogja, ha a munkás jogos kivánságokkal jön, de a politikai sztrájkok nincsenek a munkásság érdekében; azok csak ama vezetők érdekét szolgálják, akik a *munkástársadalmat* és a szakszervezetet magát fejőstehénnek nézik. —

Szűkségtelen részünkről kommentárt füzni e beszédekhez,

pusztán azt a megjegyzést kockáztatjuk, hogy vajjon a szociáldemokratapárt parlamenti fraktiója, mely oly nagy hangu igéreteket tett a munkásságnak, amikor piros szegfüsön a »Ház«-ban megjelent, állandó kavargás és kocsmaizü személyeskedésen kivül milyen sikert tud felmutatni annak a vakon hivó magyar munkásnak, amely ide küldötte őket? —

Reméljük, hogy munkástestvéreinknek is megnyilt a szeme s látják. hogy ezek az urak soha nem képviselték komolyan az ő ügyet, hiszen volt rá alkalom, hogy eredményeket, sikereket érhettek volna el e téren, de ezt elszalajtották csak azért, mert akkor nem olvashatták volna »elmés közbeszólásaik«-at a másnapi lapokban.

Bethlen gróf ügyes kormányelnőknek bizonyult s a hogyan mi ismerjük a közhangulatot, meg vagyunk róla győződve, hogy a hazafias érzelmü s ma már nem oly könnyen megtéveszthető magyar munkásság nagy zöme ott fogja hagyni azt a vörös lobogót, mely alá csak a szakszervezetek minden képzeletet megcsufoló terrorja hajtotta. *I. I.*

SZEMLE.

A Nemzetközi Munkaügyi Hivatal VIII. értekezlete.

Május hó 26-án nyitották meg Genfben a VIII. munkaügyi értekezletet. A napirendnek egyetlen pontja a kivándorlók védelmének kérdése volt. Ezen az értekezleten 57 állam 236 képviselőt küldött ki, köztük 23 Amerikából, 11 Ázsiából, 4 Afrikából és 3 Ausztráliából. Miután *Nollens*, hollandi kormányképviselőt elnőkké választották, a munkáscsoport Hermann *Müller* tagtársat jelölte alelnökké, akit ezután egyhangulag meg is választottak. Ez a választás azért érdekes, mert a háboru óta először történt, hogy az elnökségben német küldött vegyen részt. A munkásküldöttek megmutatták tehát, hogy a legyőzött országok alárendeltségét nem hajlandók honorálni.

Ugy mint az előző értekezleten a munkáltatók kégpviselői most is mindenféle akadályokat görditettek a munkásvédelmet célzó javaslat ellen. Azt kivánták, hogy a kivándorlók ügyeit le kell venni a napirendről. miután »a kivándorlók nem munkások«. A munkások természetesen követelték a tárgyalását és az értekezlet többsége a tárgyalás mellett volt.

Ez alkalommal is az igazgató jelentése vette igénybe a

legtöbb időt. Most is két hatalmas kötetben számolt be az igazgató a Hivatal ténykedéséről. Természetes, hogy a munkásküldötteket az előterjesztett jelentés nem elégitette ki. A legtöbb ország csak jelentéktelen értékü egyezménytervezeteket fogadott el, mig a nyolcórai munkaidőről szóló és más fontos munkásvédelmi intézkedést tartalmazó javaslatot csak itt-ott fogadták el. Ezért a munkásképviselők erélyesebb intézkedést követeltek. Három szónokot biztak meg, hogy a plénumban a munkáscsoport részéről felszólaljanak: Mertens Jouhaux és Schürch tagtársak voltak megbizva a fölszólalásokkal. Többek közt azt mondották! a munkások ragaszkodnak a washingtoni értekezlet ama határozatához, amely a munkaidőt szabályozza. *A nyolcórai munkaidő minden szociálpolitikai reformnak az alapja. A munkásság nem nyugszik addig, amig az összes országok ezt a fontos szociálpolitikai javaslatot törvénnyé nem emelik.*

Jouhaux tagtárs tiltakozással kezdte beszédét. Ez a tiltakozás a munkásküldöttek részéről már szokássá vált, mert minden évben ismételten kell tiltakozniok a kormányok be nem váltott igéretei miatt. *A békefoltételek szellemével ellentétben, a kormányok csak nagyon lassan,* vagy *egyáltalán* nem haladnak azon az uton, amelyre kötelezték magukat.

A nemzetközi munkáskonferenciák nem nyugtatják meg a kedélyeket. A munkások elégületlensége évről-évre fokozódik és sokan vannak, akik a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal működésével egyáltalán nincsenek megelégedve. A kormányképviselők föladata odahatni, hogy az egyezménytervezetek saját országukban elfogadtassanak.

Amig a jelentést tárgyalták, addig a bizottságok elvégezték munkájukat és a kivándorlók védelméről szóló egyezménytervezet került szavazás alá. A munkáltatók szavazatával szemben elfogadtak olyan szövegü konvenciót, amely kimondja, hogy ama országok, amelyeknek tengerük és tengeri hajóik nincsenek, jogositva vannak fölügyelőket kinevezni.

Junius 6-án avatták föl a Munkaügyi Hivatal hatalmas székházát. Nagyszerú épület, amely körülbelül hárommillió svájci frankba került. Az óriási nagy telket Genf városa és Genf kantonja ajándékozta a Munkaügyi Hivatalnak. Igen sok ország és testület hozzájárult a székház diszitéséhez. Igy az amsterdami szakszervezeti szövetség a szakszervezetek hozzájárulásából hatalmas szoborcsoportozatot ajándékozott, amely a munka küzdelmét ábrázolja. Az ünnepélyes megnyitás napján Genf városa és a svájci kormány nagy ünnepélyt rendezett a küldöttek tiszteletére.

Junius 7-én vette kezdetét az értekezlet. A tengeri munkások és alkalmazottak védelméről szóló konvenciát tárgyalták. Miután Magyarországnak nincs tengere, a magyar küldöttek nem vettek részt ezen a tanácskoráson. *Sz. É.*

A munkások fizetett nyári szabadságideje.

Ahol valóban foglalkoznak a munkaerő védelmével, ott a különböző szociálpolitikai intézkedések mellett nem térhetnek ki az elől sem, hogy törvényesen biztositsák a munkások és alkalmazottak fizetett nyári szabadságidejét. Nálunk ezideig ez a kérdés teljesen szabadjára hagyatott. A munkások és alkalmazottak fizetett szabadságidejének a biztositása a szakszervezetek erejétől függött és azok a szakszervezetek, amelyek az aprólékos szervezőmunka mellett szervezetük erejét növelték és erejük birtokában szerződésekkel szabályozták a bér- és munkaviszonyokat, a fizetett nyári szabadságidőt is biztositani tudták.

A munkások nyári pihenőjének a biztositása azonban nem függhet attól, vajjon egyes szakmáknak van-e elegendő erejük ahhoz, hogy a munkaadókkal szemben az egész éven át dolgozó munkás munkaerejének a fölfrissitését szolgáló nyári szabadságdőt bizto sithatja-e vagy sem. Ez a szociálpolitikai védelem éppen olyan fontos, mint azok, amelyek Magyarországon még mindig nincsenek törvényben biztositva.

Hogy az egyes államokban etekintetben milyen intézkedéseket tettek, arra nézve adjuk a következőket:

Ausztriában 1919 juliusban törvényt hoztak, amely szerint minden állami, községi és magánvállalkozásban foglalkoztatott egyévi szolgálati idő után egyheti, ötévi szolgálat után kétheti fizetett szabadságot kap. A szabadságidőre járó fizetés az utolsó 12 heti bér heti átlaga.

Finnországban hathavi foglalkoztatás után négynapi fizetett szabadságidő jár, egy év után hét nap.

Lettországban a mezőgazdasági munkások, hajózási, háztartási, nyilvános üzemek alkalmazottainak kivételével hathavi szolgálat után kétheti fizetett szabadságidő adandó. Az erre az időre szóló fizetés az utolsó két hónap átlagos bére.

Lengyelországban a törvény minden foglalkozási ágra vonatkozik. Kivételt képeznek azok az üzemek, amelyek négy munkásnál kevesebbet foglalkoztatnak, valamint a szezónipar, ha ott évente 10 hónapnál kevesebb a munkaidő. A fizetett szabadságidő egy év után 8 nap, három év után 15 nap, 18 éven aluli ifjumunkások egyévi szolgálat után 14 napi fizetett szabadságidőt kapnak, mig alkalmazottak hathavi alkalmaztatás után két hetet és egy év után egy hónapot kapnak. Aki a sza-

badságidő alatt dijazott munkát végez, elvesziti a szabadság-időre járó fizetését.

Oroszországban az 1922 évről szóló törvény szerint minden foglalkozásban levő öthavi alkalmaztatás után kétheti fizetett szabadságidőt kap. 18 éven aluli ifjumunkások egy hónapot. Azok a munkások, akik veszélyes vagy egészségtelen üzemben dolgoznak, négy hetet.

Csehországban 1925-ben hoztak törvényt a nyári szabadságidőre. A törvény szerint minden alkalmazásban lévőnek egy-évi alkalmaztatás után hatnapi fizetett szabadságidőre van joga, 10 év után hét nap és 13 év után 8 nap. Ha azonban a kollektiv szerződésben ennél előnyösebb helyzet van biztositva, ugy a kollektiv szerződés a mérvadó. A bányamunkásokra vonatkozólag az 1921-ben hozott törvény a mérvadó. Eszerint egy-évi foglalkoztatás után öt nap, 5 évi foglalkoztatás után 10 nap és 15 évi foglalkoztatás után 12 nap. Tanoncok 8 napi szabadságot kapnak és fölszabadulás után a tanoncidőt is beszámitják.

Különleges törvények szabályozzák még a szabadságot *Ausztriában* a háztartási alkalmazottakra, a házfelügyelőkre, a mezőgazdasági munkásokra és szinészekre. *Dániában* a háztartási alkalmazottakra, akiknek a szabadságideje 6 hónapí alkalmaztatás utáz 3 nap, 1 év után 6 nap.

Spanyolországban a hajózási munkásokra vonatkozólag, ahol 1 évi szolgálat után a fizetett szabagságidő 1 hónap és utazásra 1 hét.

Finnországban a kereskedelmi és irodai alkalmazottakra vonatkozóan 6 havi szolgálat után 1 hét, 1 év után 2 hét és 5 év után 3 hét.

Olaszországban a magánalkalmazottakra vonatkozik egy 1919-ben hozott törvény. A szabadságidő 10 naptól 20 napig tart.

Luxemburgban az 1919-ben hozott törvény a magánalkalmazottaknak 3 évi foglalkoztatás után 10 napi, 5 évi foglalkoztatás után 20 napi fizetett szabadságidőt nyujt. Az 1926 évben hozott törvény minden ipari munkásnak évi 12 napi fizetett szabadságidőt biztosit.

Svájcban a kantonokban különbözőképen van szabályozva a kérdés. *Bern* kantonban a női munkaerőnek biztositanak fizetéses szabadságot. *Zürich* kantonban a háztartási munkásoknak, *Tessinben* az ipari és kereskedelmi alkalmazottaknak, valamint a pék- és cukrászüzemek munkásainak 1 évi foglalkoztatás után 5 napi szabadságot biztositanak. *Sz. É.*

Felelős szerkesztő-kiadó: **Veress Jenő,** akad. tan.